

Ponder

45

MEDEDELINGENBLAD VAN DE STICHTING TOT BEVORDERING DER NOTARIËLE WETENSCHAP

SEPTEMBER 2021

BETSY REPELIUS
BIJ DE NOTARIS

LUSTRUMCONGRES
GRENZELOOS NOTARIEEL RECHT

SIGNETTEN
IERSE GRENZEN

www.hendrickdekeyser.nl

Het huis niet meer in de familie, wél in goede handen...

Al 100 jaar zet Vereniging Hendrick de Keyser zich in voor het behoud van Nederlands architectonisch en historisch erfgoed. **Bezit uw cliënt zo'n bijzonder huis?** Dan kunnen zij dit huis voor de toekomst behouden door het te schenken aan Hendrick de Keyser. Nadat het huis volledig is gerestaureerd, wordt het huis verhuurd of opengesteld. Verworven huizen worden nooit meer afgestaan.

Het bezit van de Vereniging omvat 428 huizen, waaronder diverse topstukken met een onvervangbare waarde. Ook is het mogelijk om het behoud van ons erfgoed te steunen door een financiële schenking of erflating. **'Hendrick de Keyser' is een culturele ANBI** waardoor de schenking is vrijgesteld van schenkings- en successierechten.

Vereniging Hendrick de Keyser
Herengracht 172 • 1016 BP Amsterdam
020-5210630 • info@hendrickdekeyser.nl

Toegang tot de cultuurhistorische collectie van de Stichting

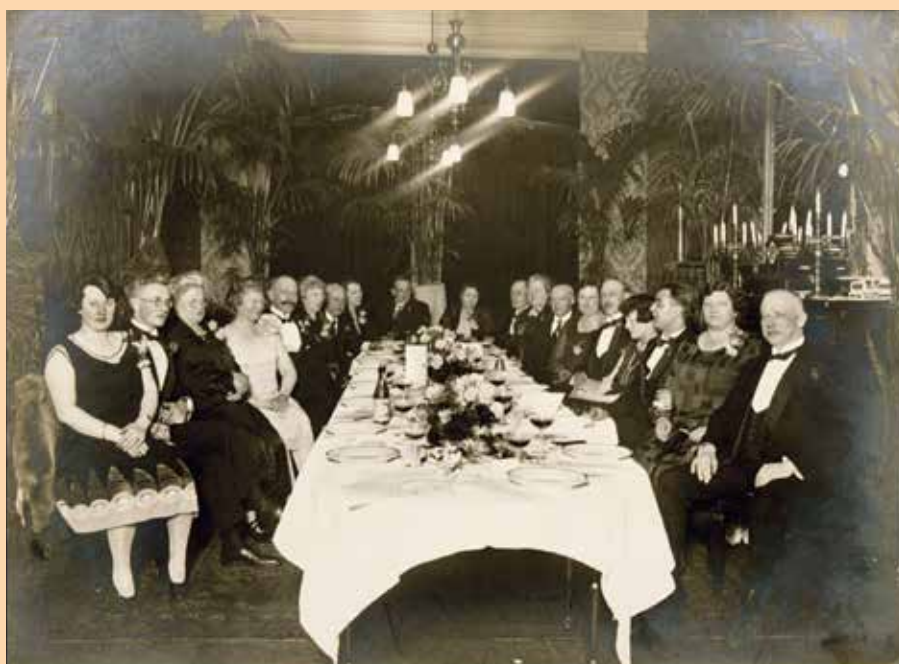
Een belangrijk deel van de cultuurhistorische collectie van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap is ook online te bewonderen.

Surf naar de homepage www.notarielestichting.nl en klik op het blok Catalogus collectie.

Met de zoekfunctie kunt u vele schatten van de Stichting bewonderen!

Foto uit 1927 van het diner dat ter gelegenheid van het koperen ambtsjubileum van notaris A.B. Dam te Rotterdam werd gehouden. Dam was van 1915 tot 1934 notaris te Rotterdam. De fotograaf indertijd was J.M. de Wildt.

Foto uit de Collectie van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap

”Ponder” volgens Van Dale:

Unster, een soort evenaar met aan de ene zijde een haak en aan de andere een gewicht dat men af- en aanschuift, balans met ongelijke armen.

C O L O F O N

Ponder:

Mededelingenblad van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap, Van Eeghenstraat 222, 1071 GM Amsterdam
Telefoon: 020 675 6479
E-mail: info@notarielestichting.nl
Website: www.notarielestichting.nl
ING-rekeningnummer: NL41 INGB 0000 5547 04

Redactie:

Daan Meijer, *conservator Notariële Stichting*

Lay-out/productie:

FVM²Design, Francien van Maasdijk

Foto's:

omslag : Anne Roos
p. 2, 3, 5, 10 : Anne Roos
p. 5 : Annemieke van der Togt
p. 6 : Maastricht University
p. 7 : Duncan de Fey
p. 8 : Monique Kooijmans
p. 10, 11 : Afbeeldingen uit het boek *Betsy Repelius. Brieven aan Marie du Saar, 1891-1911*
p. 14 : Eversheds Sutherland
p. 15 : Jill Pellikaan

De publicatie is mede mogelijk gemaakt door:

Vereniging Hendrick de Keyser te Amsterdam, Wolters Kluwer te Deventer en Het Concertgebouw Fonds te Amsterdam

Aan dit nummer werkten mee:

Wouter Burgerhart, *voorzitter Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap en bijzonder hoogleraar Fiscale aspecten van de notariële rechtspraktijk Rijksuniversiteit Groningen*
Max van Drunen, *kandidaat-notaris en partner Real Estate Eversheds Sutherland en universitair docent Universiteit Utrecht*
Caspar van Heel, *rechtshistoricus, van 1974 tot 2006 werkzaam als provinciaal archiefinspecteur in Overijssel*
Tineke van Loosbroek, *historicus en voormalig onderwijsmanager masteropleidingen Hogeschool van Amsterdam*
Daan Meijer, *conservator Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap*
Lizanne Schipper, *freelance journalist*
Jan de Vries, *kunsthistoricus en voormalig universitair docent aan de Universiteit van Amsterdam*

ISSN: 1385-7428

Inhoud

Ten Geleide _____	4	Wouter Burgerhart
In memoriam Jan Gmelich Meijling _____	4	Wouter Burgerhart en Daan Meijer
Symposium Grenzeloos Notarieel Recht _____	5	Daan Meijer
Het symposium nader toegelicht _____	6	Lizanne Schipper Sjef van Erp, Birgit Snijder-Kuipers en Fatih Ibili over Grenzeloos Notarieel Recht
Betsy Repelius: <i>Bij de notaris</i> _____	10	Tineke van Loosbroek en Jan de Vries
Het signet van de notaris (42) _____	12	Caspar van Heel <i>Grenzeloos Notarieel Recht</i>
Ars Notariatus _____	14	Max van Drunen Faillissement en beslag bij vastgoedtransacties
Imponderabilia _____	15	Daan Meijer

Op de cover van Ponder 45:

De jurist bij het opmaken van een koopakte, ca. 1960.
Op dit houten paneel is een afbeelding gedrukt die is overgenomen uit de anonieme prent van *Les quatre vérités*. Deze oude prent toont vier beroepen: de priester (“ik bid voor u allen”), de boer (“ik voed u allen), de soldaat (“ik verdedig u allen”) en de jurist (“Je vous mange tous”, vrij vertaald “Ik eet jullie arm”).

Ten Geleide

In 2021 viert de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap haar platina jubileum op woensdag 10 november. Deze viering wordt luister bijgezet met een symposium in Sociëteit 'De Vereeniging' te Utrecht. Het thema van het symposium is 'Grenzeloos notarieel recht'. Gerenommeerde sprekers zullen hun licht laten schijnen op de grenzeloosheid van de drie centrale notariële rechtsgebieden, te weten het personen- en familierecht, het (register)goederenrecht en het ondernemingsrecht. De bevordering van de notariële wetenschap wordt (mede) gediend door grenzeloosheid. Zo hebben de initiatiefnemers en oprichters van de Stichting destijds, nog voordat de notariële opleiding academisch was en de levering van onroerend goed notarieel diende plaats te vinden, grenzen overschreden. Vele notariële wetenschappers en practici zijn hen met grensverleggende activiteiten gevolgd. Ten opzichte van 1951 is veel zo niet alles in het notariaat veranderd. Het is echter nooit genoeg. Wil het notariaat in de toekomst een relevante professionele dienstverlener in de maatschappij zijn en blijven, dan is een streven naar vooruitgang, verandering en vernieuwing onontbeerlijk. Zowel in de notariële wetenschap als in de praktijk, die elkaar moeten vinden en versterken. Stilstand is achteruitgang. De Stichting hoopt daaraan ook de volgende 70 jaar een belangrijke bijdrage te leveren met wetenschapsbevordering die (ook) dienstbaar is aan de notariële praktijk.

Het bestuur en de conservator van de Stichting hopen van ganser harte dat het symposium in fysieke vorm doorgang kan vinden, zodat wij na afloop van het wetenschappelijk gedeelte het glas met elkaar kunnen heffen op de verjaring van 'onze Stichting'. Wij hopen u graag en van harte welkom.

Wouter Burgerhart
voorzitter

Het gouden zakhorloge van Bruno Tideman, notaris te Amsterdam van 1829 tot 1880 en oprichter van de Broederschap der Notarissen, één van de voorlopers van de KNB.

In Memoriam mr. Jan Gmelich Meijling 1967-2021

Op 22 augustus is Jan Gmelich Meijling overleden. Jan, notaris te Goes en vanaf 2008 lid van de Raad van Toezicht van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap, kwam al tijdens zijn studietijd naar de Stichting, die toen nog op de Herengracht was gevestigd.

Als (kandidaat-)notaris en vanaf 2006 als notaris kwam Jan weer naar de Stichting. Hij volgde met regelmaat het postacademisch onderwijs. In 2008 is Jan gevraagd om zitting te nemen in de Raad van Toezicht. In die functie wist hij tijdens de vergaderingen altijd op rustige wijze aan te geven wat de praktiserende (kandidaat-)notaris bij de Stichting zocht. Zijn tips zijn in grote dank aanvaard.

De Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap verliest een fijn mens en zal hem met grote waardering en eerbied gedenken en koestert de mooie en dierbare herinneringen aan Jan. Onze gedachten zijn bij zijn echtgenote Virginie en kinderen Jan, Lizzy en Eva.

Wouter Burgerhart, voorzitter
Daan Meijer, conservator

Vanaf de jaren vijftig tot 1995 was de Notariële Stichting gevestigd aan de Herengracht te Amsterdam. Op het adres Herengracht 278 huurde de Stichting een aantal statige ruimtes.

Symposium

Grenzeloos Notarieel recht

Op woensdag 10 november 2021 zal in de zalen van Sociëteit De Vereeniging te Utrecht het symposium Grenzeloos notarieel recht worden. Het symposium wordt georganiseerd ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap. Het bestuur van de Stichting heeft aan Birgit Snijder, Sjeff van Erp en Fatih Ibili gevraagd om te spreken over voor het notariaat relevante grensoverschrijdende aspecten van hun vakgebied. Verderop in Ponder leest u interviews met de drie sprekers.

PROGRAMMA

- 13.00** Zaal open
- 13.30 - 13.40** Prof. dr. W. Burgerhart, *voorzitter van de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap en bijzonder hoogleraar Fiscale aspecten van de notariële rechtspraktijk Rijksuniversiteit Groningen*
- 13.40 - 13.50** Mr. A.M.J.M. Ploumen, *voorzitter Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie en notaris te Amsterdam*
- 13.50 - 14.50** Prof. mr. F. Ibili, *raadsheer bij het gerechtshof Den Haag en bijzonder hoogleraar Personen-, familie- en jeugdrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen over internationaal familierecht*
- 14.50 - 15.15** Pauze
- 15.15 - 16.15** Prof. mr. J.H.M. van Erp, *emeritus hoogleraar Vermogensrecht en Europees Privaatrecht aan de Universiteit Maastricht, visiting professor aan de Universiteit van Trento en president van de International Association of Legal Science over internationaal goederenrecht*
- 16.15 - 17.15** Mr. dr. B. Snijder-Kuipers, *kandidaat-notaris De Brauw Blackstone Westbroek, docent vakgroep privaatrecht en notarieel recht Rijksuniversiteit Groningen en fellow Radbouduniversiteit Nijmegen over internationaal ondernemingsrecht*
- 17.15** Kiki Schippers, *cabaretier*
Aansluitend borrel tot 19.00

NADERE INFORMATIE

Locatie: Het symposium wordt gehouden in de zalen van Sociëteit De Vereeniging te Utrecht, Mariaplaats 14, 3511 LJ Utrecht. De Vereeniging is gelegen op loopafstand van Utrecht Centraal. Ook bevinden zich in de directe omgeving diverse parkeergarages, zoals Parking Springweg en de parkeergarages van Interparking Hoog Catharijne.

Prijs en aanmelding: De prijs voor het bijwonen van het congres is: De reguliere toegangsprijs voor het symposium is € 150,00 (incl. borrel). Donateurs van de Stichting betalen: € 70,00 (incl. borrel). Voor hen die zich bij inschrijving aanmelden als donateur betalen de gereduceerde toegangsprijs + donatiebedrag. Voor notarissen is dat € 195,00 (incl. borrel) en kandidaat-notarissen en andere belangstellenden € 105,00 (incl. borrel). Voor aanmelden: zie www.notarielestichting.nl.

Erkenning: Het symposium is aangemeld bij KNB, NOvA, BMN, EPN, NOVEX, SCE en VEAN. Voor meer informatie zie de website van de Stichting.

Maatregelen rondom het Corona-virus: De organisatie van het symposium zal de ontwikkelingen rondom het Coronavirus en de daarbij gepaard richtlijnen van het RIVM nauwlettend in de gaten houden. Indien noodzakelijk zal de opzet van het symposium gewijzigd worden. Donateurs en belangstellenden zullen via de website en de nieuwsbrief geïnformeerd worden. Voor meer informatie: info@notarielestichting.nl of 020-6756479.

Kiki Schippers (1988) is cabaretier, toert door het land met voorstellingen en verzorgt stekelige en aanstekelijke bijdrages in de media. Ze werd bijna de Slimste Mens, schreef voor Opium op Oerol iedere dag een lied en werd in vijf jaar tijd vier keer genomineerd voor de Annie M.G. Schmidt prijs, die ze in 2017 ook won met *Er Spoelen Mensen Aan*. Naast haar theaterwerk schrijft ze columns, maakt ze satire voor het radioprogramma Spijkers met Koppen, was ze te horen in de 3FM comedypodcast *Too Soon*, maakte ze op YouTube de interviewserie *Kiki's KloosterQuarantaine* en gaf ze meerdere malen een muzikale reactie op een persconferentie in het televisieprogramma *De Vooravond*. Deze zomer stond zij op reizend theaterfestival *De Parade* en pop-op podium *Klapstoelcabaret*. Binnenkort gaat ze in première met haar derde avondvullende solovoortelling *Meer*.

Goederenrecht, Sjef van Erp:

‘Data zijn per definitie grensoverschrijdend’

Doordat data zich van landsgrenzen niets aantrekken, wordt het goederenrecht hoe langer hoe Europeser. Aldus emeritus hoogleraar Sjef van Erp, die tijdens het symposium op 10 november enkele relevante Europese uitspraken belicht.

Notariële organisaties uit verschillende Europese landen schrokken er een paar jaar geleden nog voor terug: kadastrale registratie door buitenlandse notarissen. Gesubsidieerd door de Europese Commissie onderzochten de kadasters uit Nederland en Spanje die mogelijkheid destijds, in verband met de overdracht van Spaanse vakantiewoningen. De vraag was: als zowel de verkoper als de koper Nederlands is, moet de akte van overdracht dan per se via een Spaanse notaris lopen? De notariële organisaties zagen digitale registratie door een notaris over de grens echter niet zitten. Te riskant, oordeelden zij.

Best begrijpelijk, vindt Sjef van Erp, emeritus hoogleraar Vermogensrecht en Europees Privaatrecht aan Maastricht University. Toch is internationalisering van het goederenrecht volgens hem onvermijdelijk. ‘Mede door dit project is het besef ontstaan dat je daar niet aan ontkomt, gezien de digitalisering van kadasters en het omzetten van eigendommen als land en huizen in data.’ Nu goederenrecht in toenemende mate over niet-fysieke zaken gaat, neemt de invloed van Europees recht toe. ‘Data zijn per definitie grensoverschrijdend, en dan is de Europese rechter bevoegd om op te treden’, aldus Van Erp.

‘In Duitsland is nu een enorm academisch debat, in Frankrijk vinden ze dat je niet moeilijk hoeft te doen’

Verschillen tussen lidstaten

De beginselen van het goederenrecht komen in de verschillende lidstaten sterk overeen, maar de uitwerking niet, aldus Van Erp. Zo is Frankrijk een stuk losser en pragmatischer in de discussie over niet-fysieke zaken dan Duitsland. Als voorbeeld noemt de emeritus hoogleraar de uitleg van kopen op afbetaling. Als nog niet is betaald, heeft de verkoper een vordering op de koper. In Frankrijk wordt de verkoper beschouwd als de eigenaar van die vordering. In Duitsland niet, daar kun je alleen eigenaar zijn van fysieke zaken, net als in Nederland. Van Erp: ‘In Duitsland is hierover nu een

Sjef van Erp

enorm academisch debat. In Frankrijk vinden ze dat je er niet moeilijk over hoeft te doen: kun je in vrijheid beschikken over iets dat economische waarde heeft, dan is het eigendom.’

Van Erp sneed dertig jaar geleden de vraag al aan: kun je eigenaar zijn van informatie? Een Europees project over die vraagstelling sloeg toen niet aan. Pas toen digitalisering en social media oprukten, raakte hij een snaar. Inmiddels is hij co-rapporteur van projecten over blockchain, bitcoins en digitale goederen bij het European Law Institute (ELI), dat onder andere de Europese Commissie adviseert. Een van de vraagstellingen: hoe zit het met digitale goederen in een nalatenschap? Stel bijvoorbeeld dat de erven toegang willen tot opgeslagen foto’s op Google, wat is dan hun juridische positie?

Relevante Europese uitspraken

Voor het symposium op 10 november selecteert Van Erp enkele uitspraken van het Europese Hof van Justitie, van buitenlandse hoogste rechters en eentje van het Europees Hof voor de Rechten voor de Mens. Niet alleen als het om data

gaat, kunnen buitenlandse of internationale uitspraken relevant zijn voor het Nederlandse notariaat. Van Erp vindt bijvoorbeeld ook een recente uitspraak van de Franse hoogste rechter interessant, waaruit naar voren komt dat het recht op goederen niet zo gesloten hoeft te zijn als het lijkt. In Nederland hebben we een strikt stelsel: in een overeenkomst mag je niet zomaar stellen dat een nieuw recht ook voor anderen geldt. De Franse rechter heeft nu gezegd dat onder omstan-

digheden, door maatschappelijke ontwikkelingen gedreven, partijen wél nieuw recht mogen scheppen dat derden bindt. Van Erp ziet ook kansen voor Nederland, bijvoorbeeld als het gaat om verduurzaming van woningen. ‘Waarom zouden bijvoorbeeld zonnepanelen op jouw dak niet tijdelijk van een ander mogen zijn? Ik vind dat het notariaat ook over zulke zaken mag gaan nadenken.’

Ondernemingsrecht, Birgit Snijder-Kuipers: **‘Mobiliteitsrichtlijn is een tussenstap’**

Omzetting van een rechtspersoon in een andere rechtsvorm biedt internationaal interessante mogelijkheden, vindt kandidaat-notaris Birgit Snijder-Kuipers van De Brauw Blackstone Westbroek. De recente Europese Mobiliteitsrichtlijn ziet zij daarbij als een tussenstap.

Een bedrijf kan met tientallen ingewikkelde stappen een reorganisatie doorvoeren, maar een omzetting is soms veel eenvoudiger. Birgit Snijder-Kuipers is daarvan al lange tijd overtuigd. Maar toen zij bezig was met haar proefschrift over dit onderwerp, dat verscheen in 2010, waren de reacties lauw. ‘Men zei: dat gebeurt toch nauwelijks in Nederland? Dat klopte wel, maar dat kwam doordat deze vorm van herstructurering niet vaak geadviseerd werd. Niet omdat er geen behoefte aan was.’ Voordeel vond zij ook toen al de eenvoud van zo’n omzetting: er is geen vermogensovergang en de rechtspersoon blijft dezelfde. ‘Je krijgt alleen een ander jasje en een ander wettelijk regime.’

Intussen is de interesse toegenomen, constateert Snijder-Kuipers, die naast kandidaat-notaris werkzaam is als universitair docent aan de Rijksuniversiteit Groningen. ‘Omzetting heeft een boost gekregen.’ Ook internationaal biedt de rechtsfiguur volgens Snijder-Kuipers interessante mogelijkheden. Als voorbeeld noemt zij een Brabantse bedrijf dat zich zo sterk op de Belgische markt gaat richten, dat een Belgische vennootschap beter bij het profiel past. Voor een internationale omzetting kunnen ook fiscale argumenten een rol spelen of andere wetgeving, bijvoorbeeld op het gebied van werknemersbescherming.

Interessante vragen

De Mobiliteitsrichtlijn, die begin vorig jaar in werking trad, heeft tot doel de vrijheid van vestiging binnen de EU te bevorderen. Onderdeel is vereenvoudiging van omzetting over de grens. Gezien de grote verschillen tussen de Europese lidstaten is dat hard nodig, zegt Snijder-Kuipers. Zo kun je in Duitsland een personenvennootschap omzetten in een BV, maar op grond van Nederlands recht is dat niet mogelijk. Anderzijds mag je in Duitsland een stichting niet omzetten in een GmbH, terwijl omzetting van een stichting in een BV in Nederland wel weer kan. ‘Bij internationale omzettingen roept dat juridisch interessante vragen op’, aldus Snijder-Kuipers. ‘Wat als je een Nederlandse BV wilt omzetten in een Duitse GmbH? Naar Nederlands recht heeft omzetting geen vermogens-

Birgit Snijder-Kuipers

overdracht tot gevolg, maar hoe is dat in andere landen? Als in een ander land omzetting vermogensovergang onder algemene titel tot gevolg heeft, welk juridisch gevolg moet dan worden gevolgd?

‘De notaris heeft een signaleringsfunctie, voelsprietten naar alle relevante gebieden’

Een vereenvoudiging van internationale omzetting, daar zal volgens Snijder-Kuipers iedereen wel voor te vinden zijn. ‘Maar vervolgens wil men natuurlijk het liefst aansluiten bij het eigen, nationale systeem. Misschien zou het een idee zijn om een heel ander, eenduidig systeem te verzinnen.’ Snijder-Kuipers ziet de Mobiliteitsrichtlijn als een tussenstap. ‘De échte stap is dat we naar een rechtsvorm gaan die omgezet kan worden in elke andere rechtsvorm van een andere lidstaat met dezelfde juridische gevolgen.’

Rol van de notaris

En de rol van de notaris bij internationale omzetting? ‘Die is nog uit te kristalliseren door de Nederlandse wetgever’, aldus Snijder-Kuipers. In de richtlijn wordt gerept van een ‘onafhankelijke deskundige’ die onder andere onderzoek moet doen. De notaris is hiervoor bij uitstek geschikt, vindt Snijder-Kuipers. Die moet dan liefst wel in een vroeg stadium bij zo’n internationale omzetting worden betrokken. ‘De notaris heeft een signaleringsfunctie, voelsprietten naar alle relevante gebieden. Hij brengt alle aspecten die bij omzetting een rol kunnen spelen in kaart, zodat een onderneming bij de uitvoering niet voor verrassingen komt te staan. Mijn oproep aan fiscalisten is dan ook: betrek de notaris er op tijd bij.’

Internationaal familierecht, Fatih Ibili:

‘Aktes kunnen nu vrij circuleren in de EU’

Grenzeloze liefde is mooi, maar als het misgaat kan de juridische afwikkeling complex zijn. Notarissen moeten daarop bedacht zijn, aldus hoogleraar en raadsheer Fatih Ibili.

Stel, een Nederlander ontmoet op Mallorca de liefde van zijn leven. Zij trouwen daar, gaan in Nederland wonen en hebben vermogen in zowel Nederland als Spanje. Loopt hun huwelijk spaak, dan kan volgens Fatih Ibili een juridisch steekspel volgen. Ibili is raadsheer in het Gerechtshof Den Haag en hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen. ‘Twee vragen zijn in die situatie aan de orde: welke rechter beslist over de verdeling van het vermogen? En, belangrijker nog voor de notaris: welk recht is daarbij beslissend, Nederlands of Spaans recht?’

Om ingewikkelde toestanden te voorkomen, moeten bij de huwelijksvoltrekking duidelijke afspraken worden gemaakt, aldus Ibili. ‘Meestal nemen notarissen al wel een standaardclausule op in de huwelijkse voorwaarden dat Nederlands recht van toepassing is, mocht het misgaan. Maar zij moeten mensen daar wel op wijzen én zich bewust zijn van mogelijke complicaties voor vermogen in het buitenland. Zodra je een internationaal stel over de vloer krijgt, moet de alarmbel gaan rinkelen.’

Fatih Ibili

Zo kunnen bijvoorbeeld partners die zowel de Nederlandse als Turkse nationaliteit hebben en die vermogen in Turkije hebben, tegen problemen aanlopen bij een echtscheiding. Zij kunnen in de huwelijkse voorwaarden wel afspreken dat bij de verdeling van het vermogen Nederlands recht zal worden toegepast, maar de vraag is of deze afspraak standhoudt in Turkije. 'Het is aan de notaris om daarvoor te waarschuwen', vindt Ibili. 'In zo'n geval is het wijs als het stel zich ook door een notaris in Turkije laat adviseren.'

Mijlpaan: Europese verordening

Binnen de Europese Unie is de afwikkeling van internationale huwelijken sinds 2019 wel eenvoudiger geworden, dankzij een Europese verordening. Een mijlpaal, vindt Ibili. 'Nog niet iedereen is zich ervan bewust, maar deze materie is nu voor een groot deel van de Europese lidstaten hetzelfde geregeld. Heel gaaf en ook spannend, want op onderdelen wijkt de Europese wetgeving wel af van wat we gewend waren.' Een voorbeeld: de standaardclausule in huwelijkse voorwaarden dat verdeling van het vermogen via Nederlands recht loopt, gaat niet op als een expatkoppel de huwelijksakte wil laten opstellen voordat het in Nederland komt wonen. Voorwaarde is namelijk dat daarvoor een behoorlijke binding met Nederland moet zijn.

Ibili noemt het 'grote winst' dat de akte van de Nederlandse notaris met huwelijkse voorwaarden nu in heel veel landen van de Europese Unie rechtskracht heeft. 'Aktes kunnen nu

vrij circuleren in de EU.' Wel moet een koppel met vermogen in het buitenland nu een keuze maken welk recht geldt. Shoppen is er niet meer bij. Stel dat het om fiscale redenen gunstiger was om het Franse vakantiehuis onder Frans recht te laten vallen en het overige vermogen onder Nederlands recht, dan kon dat voorheen. Met de Europese verordening is het verkozen recht van toepassing op alle vermogensbestanddelen.

'Zodra je een internationaal stel over de vloer krijgt, moet de alarmbel gaan rinkelen'

Afvinklijstje

Ibili adviseert notarissen op hun afvinklijstje voor het opstellen van huwelijkse voorwaarden ook op te nemen of het om een internationaal stel gaat. 'Als notaris hoef je natuurlijk niet alles te weten over buitenlands familierecht, dat is zó complex. Maar wees je bewust van de internationale gevolgen van een Nederlandse akte. Als je aanvoelt dat er een probleem kan ontstaan, is dat al heel mooi. Voor nader onderzoek kun je altijd andere experts raadplegen.'

Lizanne Schipper

Serie vanwege het Van der Heijden Instituut

Aandelen in de BV in het vermogensrecht

Auteur: Prof. dr. S. Perrick

Specifieke kennis omtrent vermogensrechtelijke aspecten is van groot belang voor iedereen die werkzaam is in de vennootschapspraktijk. Aandelen in de BV in het vermogensrecht biedt hierin uitkomst: het is de eerste titel die aandelen in een besloten vennootschap als voorwerp van het vermogensrecht en vanuit het oogpunt van het vermogensrecht beschouwt.

Onmisbaar voor een notaris die vragen heeft over onder meer overdracht van aandelen, vruchtgebruik en pandrecht op aandelen en de mogelijke (on)volledigheid en (on)juistheid van het register van aandeelhouders.

www.wolterskluwer.nl/shop

in onze shop bestelt u zonder verzendkosten

 Wolters Kluwer
When you have to be right

Betsy Repelius: *Bij de notaris*

In 1997 verwierf de Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap het schilderij *Bij de notaris*, ook wel getiteld *Het testament*. Het is destijds beschreven in *Ponder* door Marianne Eisma.¹ Sindsdien is er meer bekend geworden over de Amsterdamse schilderes van het werk, Betsy Repelius (1848-1921), genoeg om opnieuw een blik te werpen op dit fraaie en unieke genreschilderij.

De extra informatie komt uit de brieven die Betsy Repelius tussen 1890 en 1910 schreef aan haar beste vriendin, Marie du Saar, brieven die onlangs zijn uitgegeven.² Betsy Repelius en Marie du Saar behoorden tot de eerste generatie vrouwen in Nederland die een beroepsopleiding genoten en een zelfstandig beroep uitoefenden, Betsy als schilderes en Marie als oogarts. In haar brieven doet Betsy Repelius uitgebreid verslag van haar leven als rijke dame van stand die zich een plek verwierf in de kunstwereld van rond de eeuwwis-

seling. Ze verzamelde een grote vrienden- en kenniskring om zich heen van vrouwen en ook mannen die net als zijzelf een hoog arbeidsethos paarden aan een brede culturele belangstelling. Behalve collega-schilders waren dat artsen, schrijvers, musici en onderwijzers, e.d.

Betsy Repelius was een traditionele kunstenaar die weinig belangstelling had voor het opkomende modernisme aan het begin van de twintigste eeuw. Ze was een groot bewonderaar van de schilderkunst van de Gouden Eeuw en qua stijl hoorde ze bij de schilders rond de Rijksacademie in Amsterdam waar ze in de jaren 1870 haar opleiding voltooide: de 'school van Allebé'. Betsy Repelius schilderde vooral genrefaferelen met een of meer personen die een simpele handeling uitvoeren of interactie aangaan zoals een brief lezen, een kind verzorgen, muziek maken, een ambacht uitoefenen. Taferelen met kinderen waren een specialiteit van haar. De voorstelling is meestal in een interieur geplaatst met zeventiende-eeuwse lichtval en met schilderachtige kleding en attributen. Het schilderij *Bij de notaris* past qua opzet helemaal in haar oeuvre, maar dit thema is toch bijzonder. Het is een belangrijk schilderij wat betreft formaat en uitvoering en de importantie blijkt ook uit de vele tentoonstellingen in binnen- en buitenland waar ze het naar inzond. De etiketten op de achterkant getuigen van de reisgeschiedenis van het werk. Ook bij de grote tentoonstelling van Betsy Repelius in het Stedelijk Museum in Amsterdam in 1909 was het werk te zien.

Betsy Repelius

Het 'debuut' van het schilderij vond plaats in 1901 bij de Großer Berliner Kunstausstellung in de Lehrter Bahnhof in Berlijn, met afbeelding in de catalogus. Betsy had er een jaar eerder ook geëxposeerd o.a. het succesvolle schilderij *Koperpoetsen*, waar precies dezelfde tafel op staat als *Bij de notaris*. De prijs die ze vroeg voor het schilderij weten we helaas niet, maar voor dit formaat olieverfschilderijen was dat meestal rond de f 600,-. Een recensent van de tentoonstelling in de *Arnhemse Courant* (15 juni 1901) vermeldde eerst een ander schilderij van haar en vervolgde: "Toch geloof ik dat zij bij het gros der bezoekers meer succes zal hebben met een ander doek: "Bij den Notaris". Dat is zoo recht een genrestukje naar het hart van de Duitschers, een notaris zooals hij op het "Plankenland" alleen voorkomt, die met een veëren pen, in de hand aan de tafel gezeten naar de dame luistert tegenover hem, in haar langen mantel met bont gevoerd".

Betsy Repelius, *Bij de notaris*

1) Marianne Eisma, 'Verlijden, verleed, verleden. Het testament en het kantoor,' *Ponder* nr. 3, december 1997, p. 5.

2) Tineke van Loosbroek, Jan de Vries, Betsy Repelius. Brieven aan Marie du Saar, 1891-1911, Hilversum (Verloren) 2021.

No. 542. Mej. Betsy Repelius. In het gerechtshof.

Het schilderij *In het gerechtshof* uit 1910 is alleen bekend is van een illustratie uit een catalogus

Over de totstandkoming van dit schilderij is in de brieven aan Marie du Saar niets te vinden, maar wel van een ander, qua thematiek verwant schilderij: *In het gerechtshof* uit 1910 dat alleen bekend is van een illustratie uit een catalogus van de schildersvereniging St. Lukas. In een aantal brieven kunnen we het maakproces volgen, vanaf het bedenken van het onderwerp tot het plaatsen in de lijst. Ze stapt naar het kantongerecht waar ze aan de toevallig rondlopende rechter (Mr. Booth) vraagt of ze aanwezig mag zijn en schetsen mag maken. De rechter vindt het goed, met de toevoeging, die voor *Bij de notaris* van belang is: 'alleen moet u mij er niet opzetten.' Betsy antwoordt: 'Welneen, zei ik, daarvoor worden weer modellen genomen.' Hij stuurt haar vervolgens door naar het Paleis van Justitie op de Prinsengracht. 'Eerlijk gezegd schoot even de moed mij in de schoenen: dat Paleis van Justitie met al die criminelen maken?' Ze mag er twee dagen later naartoe bij een zitting van rechter Witsen en maakt gedurende bijna drie uur zo'n tien schetsen van het geheel en van de verschillende personen van een zitting. Op haar eigen atelier wordt dan de compositie op het doek opgezet, worden de rechters uit het hoofd erin getekend en vervolgens worden de details met behulp van modellen aangebracht. Zo'n anderhalve maand later is het werk klaar. Ze doet het met twee modellen en een toga met toebehoren, vreemd genoeg gekocht van een loodgieter.

Bij de notaris is ongetwijfeld in dezelfde stappen uitgevoerd maar nu hoefde ze niet de deur uit, want het schilderij is bij haar thuis op het atelier gesitueerd. Dat weten we omdat ze bij de stoffage van haar werken putte uit een herkenbaar arsenaal van meubelen en objecten die ze thuis voor dat doel had staan en die ze op veilingen had aangeschaft. Over de fraaie bolpoottafel is al gezegd dat hij in het schilderij *Koperpoetsen* prominent te zien is, maar ook op andere werken komt hij terug. We zien hem op het atelier staan op een foto waar Betsy bezig is aan een groot damesportret.

Ook de antieke kast achter de notaris en het tapijt en de stoel van de dame komen op meerdere schilderijen voor.

Betsy Repelius werkte strikt naar de natuur en voor de personages gebruikte zij professionele modellen, die bij verschillende kunstenaars rouleerden en die zij in een adresboekje had staan. Dat en de bovenvermelde opmerking aan Mr. Booth maakt het onwaarschijnlijk dat de afgebeelde notaris de broer van de schilderes is. De gedachte op zich ligt voor de hand want Betsy's broer Willem Nicolaas (1840-1918) was notaris te Amsterdam, eerst aan de Herengracht, later met Ter Laak aan de Weteringschans. Willem, zo blijkt uit de brieven, was een joyeuze persoon die 'graag de pias uithing' of 'onder het theeuurtje nog eens aan de notarisherinneringen [ging], hij kon er een boek van schrijven.' Hij werkte, net als Betsy, hard en serieus, maar vier maanden per jaar verbleef hij in het ouderlijk buiten Sonnenbergh in Ede (dat hij eerst een aantal jaren verhuurde aan de schilder Willem Witsen) en tussendoor reisde hij regelmatig naar het kuuroord Wiesbaden. Er is helaas geen geverifieerde portretfoto van Willem bekend, maar de familie bezat geprononceerde trekken die we zeker herkend zouden hebben als ze in *Bij de notaris* weergegeven waren. Toen Willem tien jaar later *In het gerechtsgebouw* zag op het atelier van

De tentoonstelling in het Stedelijk Museum van 1909 met rechts *Bij de notaris*

Betsy Repelius aan het werk met een damesportret. De tafel van *Bij de notaris* staat achter in het atelier

Betsy toonde hij zich ‘verrast door het onderwerp in zijn vak’, maar als hij zelf op *Het testament* was geportretteerd was hij waarschijnlijk niet zo verbaasd geweest.

Tenslotte nog iets over de titel van het werk. *Bij de notaris* klinkt nogal neutraal en Betsy Repelius gebruikte in haar werk vaak titels die een zeker verhaal, een handeling, een spanning uitdrukken, zoals *De gesprongen snaar* bij een cellist, *Vermoed* bij twee oude mensen, *De kleine ap-peldief*, *Snuffelen*, *Na-*

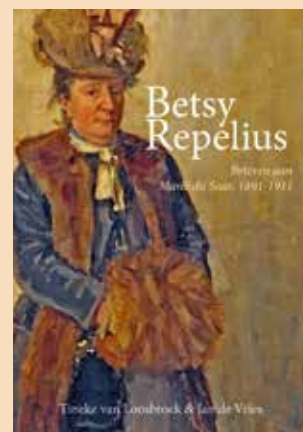
denken, etc. Precies zo voegt de later door haar gebruikte titel *Het testament* iets anekdotisch toe aan het geheel: er wordt een akte voorgelezen die voor de vrouw belangrijk is. De andere twee figuren, duidelijk van lagere sociale status, horen toe. De notaris op zijn beurt kwijt zich professioneel van zijn taak. Het is aantrekkelijk te veronderstellen dat de dame bij de notaris is gekomen om haar testament na voorlezing te ondertekenen. Een ongehuwde dame, net zoals Betsy Repelius zelf, want gehuwde vrouwen waren niet handelingsbekwaam. Daarmee is *Het testament* in het genre notarisschilderijen tamelijk ongewoon: geen portret van een notaris of weergave van een notariskantoor in bedrijf, evenmin een satire op het ambt, maar een genreschilderij van een notaris met zijn cliënt.

Tineke van Loosbroek, Jan de Vries

Betsy Repelius. Brieven aan Marie du Saar, 1891-1911

Hoe zag het dagelijks leven er uit van vrouwen die rond 1900 een zelfstandig beroep wilden uitoefenen? De brieven die de Amsterdamse schilderes Betsy Repelius (1848-1921) schreef aan haar hartsvriendin, de arts Marie du Saar (1860-1952), geven een veelzijdig en persoonlijk antwoord op die vraag.

Titel: Betsy Repelius. Brieven aan Marie du Saar, 1891-1911
Auteurs: Tineke van Loosbroek en Jan de Vries
Bindwijze: paperback
Aantal pagina's: 492 pagina's
Uitgever: Uitgeverij Verloren (www.verloren.nl)
ISBN: 9789087049119
Prijs: € 39,00

Het signet van de notaris (42)

Grenzeloos Notarieel Recht

Nadat hertog Willem van Normandië in 1066 de kroon van Engeland had bemachtigd, verdeelde hij het land onder zijn Normandische edelen. Hij zou de geschiedenis ingaan als Willem de Veroveraar. Zijn edelen bleven Frans praten. Daardoor werd het Engels de taal met al die Franse woorden die zo vreemd worden uitgesproken. In 1215 werd in Engeland het parlement van Londen opgericht. Ondertussen hadden vanaf 1169 Anglo-Normandische edelen delen van Ierland veroverd en gekoloniseerd. De Engelse koning noemde zich sindsdien Lord of Ireland. En ook daar werd een parlement gesticht, het parlement van Dublin (1297). De Anglo-Normandische edelen leefden – niet vreedzaam – tussen de

Gaelic-Ierse koningen, van wie de genealogie soms wel tot vóór-Christelijke tijden teruggaat. Hoewel deze Ierse koningen de Koning van Engeland als hun Lord erkenden, participeerden ze niet in het parlement van Dublin. Toen in de loop van de veertiende eeuw vele Anglo-Normandische edelen ver-iers-ten en zich aan het parlement van Dublin onttrokken, vond koning Richard II (1367-1400, koning 1377-1399) het wenselijk orde op zaken te stellen. Met een leger van 34.000 man stak hij de Ierse Zee over en landde in november 1394 in Waterford. Vanaf januari 1395 legden meer dan 70 Ierse prinses en hun “urraghts” (vazallen) een eed van onderwerping en trouw af aan de Engelse koning. Dat

Ierland in 1395, wel heel veel grenzen

ging als volgt: met gebogen knieën en met gevouwen handen kwamen ze bij de koning die zijn handen om de gevouwen Ierse handen sloeg en de eed van onderwerping in het Iers aanhoorde. Van zo'n gebeurtenis werd een Latijnse notariële akte opgemaakt. 38 van deze notariële akten zijn overgeleverd, waarvan tien in origineel. Veel akten zijn opgemaakt in

Signet van Robertus Boleyne

Drogheda ten noorden van Dublin, enkele in Dublin zelf en de laatste akte is gepasseerd aan boord van het schip Le Trinite in de haven van Waterford op 1 mei 1395 toen de koning op het punt stond naar Engeland terug te keren. De akten zijn opgemaakt door drie verschillende notarissen, die de koning – voor alle zekerheid - meegenomen had uit Engeland. De notarissen waren Thomas Sparkeford (35 akten), Robertus Boleyne (2 akten) en Willelmus Bernard de Insula Gerson (1 akte). De laatste notaris was geestelijke van het bisdom Coutances in Normandië, want de Engelse koning was ook nog steeds hertog van dat gebied op het vasteland van Europa. Thomas Sparkeford was geestelijke van het bisdom Bath en Wells en Robertus Boleyne van het bisdom Ely, alle drie waren ze notaris op pauselijk gezag. Alleen van Robertus Boleyne heb ik een signet kunnen vinden: de gevlochten ruit op een zwaard wordt trots geflankeerd door de pauselijke sleutels (van het hemelrijk). Op 7 juni 1391 was hij na een examen pauselijk notaris geworden. In de voet staat zijn naam. De notaris Thomas Sparkeford werd voor zijn medewerking beloond met een benoeming tot bisschop van Waterford en Lismore in januari 1396, maar al in juni 1397 was hij overleden. Hij was in Oxford baccalaureus in het recht geworden.

Signet van Jacobus Yonge.

Ondanks deze notariële medewerking aan de opheffing van grenzen was de verdeeldheid binnen Ierland na het vertrek van de koning weer als vanouds. De Ierse koningen hielden zich verre van het parlement in Dublin.¹

Verondersteld wordt dat bij één van die huldeblijken in Dublin een jongeman aanwezig was, die zo onder de indruk was van het opmaken van een notarieel instrument, dat hij besloot zelf ook notaris te worden: Jacobus Yonge. Hij is vooral bekend geworden als vertaler van het aan Aristoteles toegeschreven tractaat *Secreta secretorum* (1422). Ook hier zien we iets van het notariaat zonder grenzen: of een notaris nu in Dublin zat, in Amsterdam of in Krakau, het Latijn was de common language. Als notaris voerde Jacobus een signet vergelijkbaar met dat van Robertus Boleyne: een anders gevlochten ruit boven een voet met daarin zijn naam. Boven zijn naam staat de Griekse afkorting van de naam Jezus.

Caspar van Heel

1) Wat kunnen we van deze Ierse geschiedenis leren: wie macht heeft (koning Richard II) verdraagt niet dat er grenzen zijn aan die macht. Maar wie zich bedreigt voelt in zijn soevereiniteit (premier Alexander Boris de Pfeffel Johnson ex genere Kemal) wil die grenzen weer terug, maar weet niet waar ze moeten komen te liggen, over land (dat willen de Katholieken niet) of door de zee (dat willen de Protestanten niet). Zou het dan toch een geloofskwestie zijn?
2) Ondanks de Brexit zal het Engels voorlopig de Europese common language blijven.
3) Voor dit artikel zijn de volgende boeken geraadpleegd: Edmund Curtis, *Richard II in Ireland 1394-5 and submissions of the Irish chiefs* (Oxford 1927) en Theresa O'Byrne, *Dublin's hoccoleve: James Yonge, scribe, author, and bureaucrat, and the literary world of late medieval Dublin* (dissertatie Notre Dame, Indiana 2012)

Ars Notariatus

Faillissement en beslag bij vastgoedtransacties

ISBN 9789013154658

ISBN 9789013154665 (E-book)

Ars Notariatus deel 170

Aantal pagina's: 89

Prijs: € 36,99

Faillissement en beslag bij vastgoedtransacties. Dat is het onderwerp van mijn boek dat ik in de prachtige serie Ars Notariatus mocht publiceren. Het is een onderwerp waarmee de notariële praktijk liever niet in aanraking komt. Maar wel een onderwerp dat de notaris goed moet beheersen.

Het notariaat geniet veel vertrouwen in het rechtsverkeer. Onderdeel van de notariële betrokkenheid bij vastgoedtransacties is het geldverkeer via de kwaliteitsrekening. Reputatie komt te voet en gaat te paard. Eén misser kan de reputatie van het notariaat een flinke deuk bezorgen. Dat is niet alleen zeer recent gebleken, maar blijkt ook uit de casus die ten grondslag ligt aan het Baans beslag-arrest. In die casus betaalde de notaris de koopprijs al aan de verkoper uit, voordat vaststond dat de koper het onroerend goed vrij van hypotheek en beslagen had verkregen. Dat was destijds overigens de gebruikelijke handelswijze. De notaris in kwestie meende daarom dat hem geen verwijt kon worden gemaakt. Tevergeefs.

In heldere bewoordingen overweegt de Hoge Raad dat slechts als de overdracht vrij van hypotheek en beslagen tot stand komt, de koopprijs aan de verkoper mag worden uitbetaald. Dit betreft de zorgplicht jegens de koper. Als de overdracht vrij van hypotheek en beslagen tot stand komt, dan moet de notaris ervoor zorgen dat de verkoper de koopprijs ook daadwerkelijk

ontvangt. Dit betreft de zorgplicht jegens de verkoper. Ieder het zijne. En terecht. Wat is het nut van de notariële kwaliteitsrekening als partijen niet kunnen vertrouwen op een ordelijk verloop van het geldverkeer?

Een faillissement of beslag kan ervoor zorgen dat het onroerend goed niet vrij van hypotheek en beslagen kan worden overgedragen. Ook kan een faillissement of beslag eraan in de weg staan dat de koopprijs aan de verkoper kan worden uitbetaald. Een notaris zal daarom moeten weten hoe hij de gevolgen van een faillissement of beslag kan ondervangen. En als er zich onverhoopt een faillissement of beslag voordoet, zal de notaris moeten weten hoe hij moet handelen. Kennis van het faillissements- en beslagrecht is onontbeerlijk voor de notaris.

In mijn boek bespreek ik (i) het voor vastgoedtransacties relevante faillissements- en beslagrecht, (ii) de rechtspositie van de betrokken partijen als zich een faillissement of beslag voordoet en (iii) op welke wijze de gevolgen

Op initiatief van de Stichting is de serie Ars Notariatus in 1952 opgezet en aanvankelijk in eigen beheer uitgegeven. Thans verzorgt Kluwer Juridische Uitgevers de serie in samenwerking met de Stichting. Een abonnement op de gehele serie is mogelijk en levert een korting op van 20%.

De redactie van *Ponder* vraagt auteurs van recente Ars Notariatusdelen te beschrijven hoe hun boek is ontstaan, wat de opzet ervan is.

Max van Drunen

van een faillissement of beslag kunnen worden ondervangen. Wat betreft faillissement behandel ik zowel het faillissement van de verkoper als dat van de koper. Het onderwerp beslag valt uiteen in drie onderdelen: beslag op het onroerend goed, beslag onder de notaris en beslag onder de koper. Door middel van afbeeldingen en schema's heb ik geprobeerd de inhoud zo toegankelijk mogelijk te maken. Ik wens u veel leesplezier toe.

Max van Drunen

Imponderabilia

Schenking mevrouw W.S. van der Koogh-Duurentijd

Deze zomer heeft de Notariële Stichting een schenking van mevrouw W.S. van der Koogh-Duurentijd, in ontvangst mogen nemen. Willemien van der Koogh was notaris van 1979 tot 1998 te Alblasterdam. Haar hele levensverhaal is zeer bijzonder: geboren in Zuid-Limburg en met haar ouders in 1937 naar Nederlands-Indië vertrokken. Daar heeft zij de Tweede Wereldoorlog meegemaakt. Haar vader stierf in het kamp; zijzelf was met moeder en broer en zus in een ander kamp geïnterneerd. Na de oorlog kwam ze bij familie in Dordrecht. Ze leerde kandidaat-notaris Maarten Ruizeveld kennen, die haar stiefvader zou worden. Ruizeveld werd in 1948 notaris in Alblasterdam en Willemien van der Koogh kreeg interesse voor het vak. Na een ongebruikelijke schooltijd (door haar tijd in het kamp had ze een achterstand) koos zij voor de 5-jarige H.B.S. En ze ging de notariële opleiding doen. Dat was in die tijd nog geen universitaire studie, maar een

opleiding bestaande uit drie examens. Voor haar huwelijk deed zij met goed gevolg het eerste examen. En pas in 1970, toen haar kinderen groot genoeg waren, ging ze verder met studeren. Omdat ze voor 1958 het eerste deel nog op de oude wijze had afgelegd kon ze verder gaan met de oude notariële opleiding. Professor Soons wees haar daarvoor op de mogelijkheden. Mevrouw Van der Koogh moet een van de laatsten zijn die op deze manier kandidaat-notaris is geworden. Als kandidaat werkte ze op het kantoor van haar stiefvader. Toen deze in 1979 defungeerde was zij zijn opvolger. In de wereld van de notarissen genoot zij grote bekendheid als voorvechtster voor gelijke (pensioen)rechten voor de vrouwelijk notarissen.

Onlangs heeft Willemien van der Koogh besloten om een aantal voorwerpen met een notariële geschiedenis te schenken aan de Stichting. Het meest opvallend is vanzelfsprekend de draagbare schrijfkist. Dit attribuut, soms ook wel notariskist genoemd, kwam natuurlijk goed van pas als de notaris zijn cliënten thuis opzocht. Daarnaast bevat de schenking ook herinneringen aan notariële congressen, zoals tegeltjes, speciale uitgaven en manchetknopen. De Notariële Stichting is Willemien van der Koogh-Duurentijd zeer dankbaar.

De VON-scriptieprijs

Al zo'n tien jaar is de Vereniging Ondernemingsrechtsspecialisten Notariaat actief. De vereniging is een kennisplatform, waar men onder meer ontwikkelingen in de wetenschap en de toepassing daarvan volgt. Het ondernemingsrecht is namelijk constant in beweging, met directe gevolgen voor de praktijk van het notariaat. Het is daarom voor de leden van de vereniging van groot belang om ontwikkelingen in de wetenschap en de toepassing daarvan nauwgezet te volgen.

Dit jaar heeft de vereniging de VON-scriptieprijs gelanceerd. Een scriptieprijs speciaal voor onlangs afgestudeerde studenten notarieel recht, van wie de masterscriptie een ondernemersrechtelijk onderwerp behandelt. Is die scriptie beoordeeld met een 8 of hoger dan kan men in aanmerking komen voor de VON-scriptieprijs. Helemaal als de scriptie raakvlakken met of gevolgen voor de praktijk van het notariaat heeft. De prijs bestaat uit een

geldbedrag van € 2.500 belastingvrij plus de nodige bekendheid voor de recent afgestudeerde en zijn of haar scriptie. De jury van de VON-scriptieprijs bestaat uit: Laurens Kelterman, voorzitter VON en notaris te Amsterdam, Niek Zaman voorzitter Stichting Wetenschappelijk Onderzoek (Notarieel) Ondernemingsrecht (WONO) en emeritus hoogleraar Universiteit Leiden, en Deline Kruitbosch, bestuurslid Notariële Stichting en notaris te Arnhem. Inzenden van de scriptie kan tot 1 oktober 2021. Feestelijke uitreiking zal tijdens het symposium van Stichting WONO zijn op 22 januari a.s. Op www.von-scriptieprijs.nl is alle benodigde informatie te vinden.

Als wij er niet meer zijn

In dit gebouw klinkt al 130 jaar muziek. Nieuwe, oude, mooie, rare, verbijsterende, ontroerende muziek.

Waar wij ons wel eens zorgen over maken: zijn er – over dertig, veertig, vijftig jaar – ook nog mensen die hier komen luisteren?

Steeds minder kinderen maken kennis met wat we maar even noemen ‘klassieke’ muziek. Ligt dat aan die muziek? Aan scholen? Ouders? Wij weten het ook niet, maar we zijn er niet gerust op. Daarom organiseren wij veel educatieve concerten. Daar zien we telkens weer kinderen het wonder van muziek beleven.

Die muzikeducatie in Het Concertgebouw wordt voor maar een heel klein deel betaald door scholen en ouders. Het wordt vooral mogelijk gemaakt door Het Concertgebouw Fonds, door muzikliefhebbers die ons met donaties en legaten helpen bij het doorgeven van muziek aan volgende generaties. Wij nodigen u van harte uit hieraan mee te doen.

Nu of later.

